

NÄMD, nä'mmd, m. 3. (af *Nämna*) Samtelige bisittarne uti vissa af de svenska underrätterna, i äldre och nyare tider, t. ex. Härads- och Lagmansnämnderna. *Konungens högsta n.*, se *Hof-rätt*. — Se f. ö. *Tryckfrihetsnämnd*. [Nämnd.]

NÄMDEMAN, m. 5. pl. — män. 1) En af de tolf edsvurna bönder, som äro bisittare i en häradsrätt. — 2) fam., skämtv.) En, som säger ja till allting, håller med om allt.

NÄMLIGEN, nä'mmligänn, adv. 1) Uttryck, hvaraf man betjenar sig, då man vill särskilt nämna, uppräknas hvarje särskilt af flera ifrågavarande föremål, t. ex.: *Hela hans garderob bestod af sex plagg, n.: en rock, ett par byxor, en tröja, o. s. v.* — 2) Brukas äfven, då man i en efterföljande mening vill förklara eller gifva skäl för något, som i en föregående blifvit sagdt, t. ex.: *Han kan icke komma: det förhåller sig n. så, att han blifvit sjuk.*

Anm. Skrifves allmänt, ehuru i strid med all analogi, *Nemligen*, ty intet enda af de från *Namn* utleda orden antager för öfrigt ljudskiftet *e*, utan alla *ä*.

NÄMNA, v. a. 2. Impf. *Nämde*. Sup. *Nämt*. 1) Till namnet uppgifva. *Nämn mig en furste, som med honom kan jämföras. N. någon vid namn*, uppgifva dess namn. *N. upp*, se *Uppnämna*. — 2) Kalla, benämna. *Hur n-ner du denna växt?* Brukas i denna bem. mindre. — 3) Utänma. *N. någon till en syssla*. — 4) Säga, omtala. *Nämn det icke för någon. Han nämde ingenting om den saken. Denna tidning n-ner ingenting derom*. — *N. om*, omtala, t. ex.: *Nämn icke om det för någon*. — *Nämd*, part. pass. *Som ofvan nämndt är*. — Brukas ofta nästan adjektivt, mest i rättegångs-, förvaltnings- och affärsstil, t. ex.: *N-e förhållande fordrar rättelse. N-e person är icke att låta på*. — *Syn*. Sagd, Bemälat, Besagd, Omtalad, Berörd. — *Nämnande*, n. 4.

Anm. Nägre skriva i Impf. o. Sup. *Nämnde* och *Nämnt*, äfvensom part. pass. *Nämnd*, hvilket stafningssätt dock numera är nästan bortlagdt.

NÄMNARE, m. 5. (aritm.) Det andra talet i ett bråk, eller det, som tillkännagifver, i huru många lika stora delar enheten är delad.

NÄMNBÄR, a. 2. Som kan nämnas.

NÄNNAS, v. d. 2. Hafva hjerta (att), kunna förmå sig till (att). Brukas endast i nekande och frågande satser. *Hon nåndes icke aga barnet. Jag nåndes ej taga det ifrån honom. Hur kan ni n. det? Han nånnes* (förkortadt: nåns) *ej äta sig mätt*, är så snål, att han ej vill äta sig mätt.

NÄPEN, a. 2. neutr. — et. (fam.) Småtäck, smånätt. *En n. unge*. — *Näpenhet*, f. 3. [Nepen.]

NÄPPELIGEN, adv. (af gam. ordet *Napp*, d. v. s. knapp) Se *Knappt*.

NÄPSA, nä'ppsä, v. a. 2. Tukta, bestraffa. Brukas numera sällan i talspråket. *N. någon med ord. N. och släppa*. — *Syn*. Se *Straffa*. — *Näpsande*, n. 4.

NÄPST, nä'ppst, f. sing. Tuktan, straff. Brukas numera sällan i talspråket. *Befordra till n.* — *Syn*. Se *Straff*.

NÄR, konj. I. Betecknar tiden, då något sker, skett eller skall ske. *N. jag ser honom, kommer jag alltid ihåg hans far. N. jag var der, N. han gifte sig. N. jag skrifvit ifrån mig, skall jag gå ut. N. han hade gått, skrallade alla. N. jag skall sofova, vill jag ha tyst. N.*

jag kommer dit. — Brukas äfv. i frågande och relativa satser, t. ex.: *N. somnade du? N. skedde det? N. kommer han? Jag vet ej, n. han kommer*.

NÄR, prep. II. Förkortadt af *Nära*, prep. 1) Brukas numera föga utom i några få ordställningar och merendels efter sitt regimen, t. ex. i uttrycken *Komma n. Träda, göra för n. Kom mig ej för n. Han råkade att komma honom för n.* (Fig.) *Göra för n.*, förnärma, t. ex.: *Jag har ej gjort honom något för n. Hon har låtit komma sig för n.*, låtit förföra sig. I fig. mening betyder *Komma för n.*, träda för n., bryta emot, kränka, antasta, göra ingrepp, i. t. ex.: *Akta dig, att komma honom för n.*, han tål intet narri; *träda ens rättigheter för n.* (ell. nära). — 2) (i äldre språket och ännu i folkspråket) Hos. *N. honom bodde en man, som... Sofva n. en flicka*. — Adv. Har samma betydelse som adverbet *Nära*. *Komma på sju mil n. På ... n.*, med undantag, afdrag af, t. ex.: *Allesamman på sju n.; en grad på 10 minuter n. På långt n.*, långt ifrån, t. ex.: *Det är på långt n. icke så många; det är på långt n. icke sant. Något n.*, nära, nästan, någorlunda. *Lika n.*, lika långt kommen, på samma punkt, i samma ställning, det samma, t. ex.: *Jag är ändå lika n.; det är och förblir lika n. för honom; jag må banna honom så mycket som helst, det är lika n.*, det hjälper ej. *Så n.*, nära, t. ex.: *Han hade så n. fallit*, var nära att falla. *Så n. som ell. så n. som på*, med undantag, afdrag af, t. ex.: *Alla så n. som två; så n. som på ett hår*, på en hårsman nära.

NÄRA, prep. o. adv. I. (kompar. *Närmare* o. *Närmre*; superl. *Närmast* ell. *Näst*) Föga af läge, i grannskapet intill, ej långt ifrån. Säges både i fråga om rum och tid. 1) *Preposition*. *N. slottet, kyrkan. På tre alnar n. N. mid-dagen. Vi dro vintern n. Komma målet n. Skottet gick honom n.*, tätt förbi. (Fig.) *Vara n. döden, n. sin undergång. Komma sanningen n. Det går mig n.*, det gör mig ondt, bringar mig förlust, skada. — 2) *Adverb*. *Så snart skeppet kom så n. N. belägen. En n. stundande högtid. N. ifrån*, från grannskapet. *N. ihop, intill, omkring, under, vid. Vi ha n. till kyrkan, till vatten.* (Fig.) *N. förenade, beslägtade. Det går n. intill dumhet. Vara n. att, n. deran att...*, vara ej långt ifrån att..., t. ex.: *Han var n. att falla; jag var n. deran att göra det. Träda för n.*, förnärma, göra ingrepp i. *Sälja sig för n.*, sälja med förlust. *Taga sig för n.*, gripa sig an för hårdt; äfv. lägga för mycket på sinnet, hjertat; äfv. göra större kostnader, utgifter, än man tål vid.

NÄRA, adj. oböjl. II. (kompar. *Närmare* o. *Närmre*; superl. *Närmast* o. *Näst*) 1) Ej aflägsen. *En n. ort, by. N. belägenhet. N. afstånd. På n. håll*. — 2) (fig.) Nyttjas i vissa uttryck, för att beteckna en innerlig förening, o. s. v. *En n. vän, bekant, slägtning. N. för-ening, slägtskap, vänskap, förbindelse, gemenskap. N. likhet*, stor, mycken likhet.

NÄRA, v. a. 2. III. 1) (i fysiologisk mening) Åter ersätta de i det kroppsliga lifvet förlorade materiella ämnen, genom nya, som upptagas i kroppen samt der förarbetas, smältas och assimileras. *En mat, som närre kroppen väl*. Brukas oftast absolut, t. ex.: *Vallensoppor n. föga*. — 2) Gifva, förskaffa, bereda uppehälle. *Han idkar ett yrke, som icke förmär n. honom*. — 3) (fig.)